

Üst Düzey Düşünme Becerilerine Dayalı Okuma Başarısının Geliştirilmesi

Ömer KUTLU
Kutlutekin BAŞ
Dilek TOKHAY
Neslihan Tuğçe ÖZYETER

Ömer KUTLU - Kutlutekin BAŞ - Dilek TOKHAY - Neslihan Tuğçe ÖZYETER

ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİNE DAYALI OKUMA BAŞARISININ GELİŞTİRİLMESİ

ISBN 978-625-5964-11-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Öğrencilerimize...

SUNUŞ

Sevgili Meslektaşlarım ve Kıymetli Okuyucular,

Türkiye Yüzyılı'nın eğitimle yükseleceği inancıyla evlatlarımızın her alanında, köklü geçmiş güçlü gelecek anlayışıyla başarıyı yakalamalarını sağlamak en önemli vazifemizdir. Yeni hedefler yeni projelerle yükselir. Devlet ve millet olarak geleceğe yazdığımız Türkiye Yüzyılı da bizlerden yeni projeler beklemektedir. Eğitimde zamanın ruhunu aşan projeler ortaya koyduğumuz müddetçe eğitimde başarı merdivenlerini bir bir aşarak Türkiye Yüzyılı'nı eğitimin omuzlarında hep birlikte yükselteceğiz. İşte Türkiye'de bir ilk olan "Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Artırılması Projesi" de bu amaç doğrultusunda hazırladığımız başarılı projelerden biridir.

Bu bilinçle, Mersin genelinde hayata geçirdiğimiz "Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Artırılması Projesi", açık uçlu sorularla yürütülen, verilere dayalı sınıf içi uygulamalarla desteklenen kapsamlı bir projedir. Bu proje, 6 ilçede 46 okulda, toplamda 2.500 öğrenciye yönelik olarak, eğitim öğretim yılı boyunca sürdürülmüştür.

Projemizin temel özelliklerinden biri, okuma becerilerini artırmaya yönelik sınıf içi etkinliklerin yanı sıra, öğretmen eğitimleri, puanlama çalıştayları ve veli bilgilendirme toplantıları gibi çok yönlü bir yaklaşım benimsemesidir. Öğretmenlerimizin pedagojik becerilerini güçlendirmek amacıyla düzenlenen eğitimler ve çalıştaylar, öğrencilerin okuma başarılarını somut verilerle ölçüp değerlendirmelerine olanak tanımıştır.

Bu proje, yalnızca okul içindeki öğrenme süreçlerini değil, aynı zamanda ailelerin eğitim sürecine katılımını da hedeflemiştir. Velilerle yapılan bilgilendirme toplantıları, öğrencilerin okuma alışkanlıklarının evde nasıl destekleneceğine dair önemli bilgiler sunmuş, bu sayede eğitim süreci aileler arasında güçlü bir iş birliğine dönüşmüştür. Projenin tüm bu unsurları, öğrencilerimizin hem akademik başarılarını artırmayı hem de yaşam becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir model oluşturmuştur.

Projemizin öğrencilere kazandırdığı okuma ve düşünme becerileri, onların sadece sınavlarda değil, hayatın her alanında da daha bilinçli, özgüvenli, çözüm odaklı ve sosyal sorumluluk bilincine sahip bireyler olmalarına olanak tanımaktadır.

Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Artırılması Projesi'nde emeği geçen tüm meslektaşlarıma, okul yöneticilerimize, proje ekibimize ve emeği geçen herkese teşekkür eder, öğrencilerimizin proje kapsamında elde ettikleri bilgi ve birikimlerinin her alanda hayatlarına yön verecek bir iz bırakmasını temenni ederim.

Fazilet DURMUŞ

İl Millî Eğitim Müdürü

YÖNETİCİ ÖZETİ

Eğitim, bireylerin toplumsal hayatta aktif bir rol alabilmesi, kendilerini ifade edebilmesi ve dünya görüşlerini geliştirebilmesi için kritik bir araçtır. Bu sürecin temel taşı ise şüphesiz okuma becerisidir. Okuma, sadece harfleri tanımak ve bir metni anlamakla sınırlı değildir; bu beceri, bireyin düşünsel ve dilsel gelişiminin temelini oluşturur. Okuma, öğrencilerin hayal gücünü, eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken, aynı zamanda onların toplumsal hayatta daha bilinçli birey, iyi bir insan, iyi bir vatandaş olma yolunda niteliklerini artırmalarına da yardımcı olur.

Okuma, sadece bilgi edinmenin bir yolu değil, aynı zamanda dünyayı keşfetmenin bir aracıdır. Her kitap, farklı bir dünya sunar ve her okunan satır, öğrencinin zihninde yeni bir ışık yakar. Bu süreç, onların sosyal, kültürel ve entelektüel gelişimlerini destekler. Okuma, öğrencinin dünyayı anlamasını kolaylaştırır, onlara empati kurma, farklı görüşleri değerlendirme ve toplumsal olaylara duyarlı olma becerisi kazandırır.

Bu doğrultuda “Eğitimde iddiası olmayan toplumların gelecek iddiası olmaz.” düşüncesinden yola çıkarak eğitimdeki iddialarımızı okuma üstüne kurarak ülkemizin en önemli varlığı ve en değerli beşeri sermayemiz olan öğrencilerimizin tüm yaşam becerisine iyi bir temel oluşturma gayretine girdik.

Eğitimde okuma başarısının artırılması, bireylerin daha etkili öğrenmelerine, eleştirel düşünmelerine ve toplumsal hayatta daha bilinçli ve aktif bir şekilde yer almalarına katkı sağlar. Her öğrencinin okuma alışkanlığı kazanması ve bu becerisini geliştirmesi gereklidir. Okuma, sadece dil becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin düşünme, anlama ve ifade etme yeteneklerini de besler. Okuma alışkanlığını erken yaşlardan itibaren kazanan bireyler, yalnızca akademik başarılarını artırmakla kalmaz, aynı zamanda daha bilinçli, empatik ve yaratıcı bir düşünce yapısına sahip olurlar.

Aynı zamanda okuma alışkanlığı öğrencilerin sadece bilgiye erişmesini sağlamaz; onları düşünmeye, sorgulamaya ve kendi fikirlerini üretmeye teşvik eder. Bu, onları yalnızca akademik başarıya değil, aynı zamanda hayat boyu öğrenmeye hazırlayan bir süreçtir.

“Eğitim gerçeklerin öğretilmesi değil, düşünmek için aklın eğitilmesidir.” diyen Albert Einstein’ın vurguladığı gibi sınıfta göz göze geldiğimiz, bin bir emekle bilgimizi cömertçe paylaştığımız öğrencimizin yıllar geçince hatırlayacağı, sadece ona vereceğimiz vizyon olacaktır. Biliyoruz ki akademik bilgileri başka ortamlardan da edinecektir. Okuduğunu anlama becerisini kazanması için göstereceğimiz yön, onlara tüm yaşamlarında yol gösterici bir ders olacaktır. Zihnini bilinçli kullanmayı öğrenen çocuk, akademik başarıyı elde edeceği gibi içinde bulunduğu-

muz yüzyılın gerektirdiği eleştirel düşünme, problem çözme, kendini tanıma ve ifade edebilme, yaptığı hangi iş olursa olsun özgün bir yorum katabilmek için fikir üretme becerisinde de başarıya ulaşacaktır.

Sadece yaşadığımız yılı düşünerek değil önümüzdeki 10 – 20 yılı düşünerek uzun vadeli bir hedef koyarak “Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Artırılması Projesi”ni başlattık. Bakanlığımızın önerdiği Türkçe Ders kitaplarındaki metinlere ve müfredata paralel ilerleyen bu özel çalışma, bir sınavı kazanması için bir yıllık sürece veya bir yarışa yönelik değildir. Bu çalışma; öğrencinin nitelikli bir insan olma yolunda hayatı anlamlandırma ve kendini bulma arayışında başarıyı getirecek; böylelikle insanı, doğayı, canlıyı, dünyayı, iyiliği, kötülüğü anlamlandırmasında entelektüel birikimine yön verecek anlamlı bir süreçtir.

Çok iyi biliyoruz ki öğrencilerimizin öğrenmeye ve gelişmeye açık olan gücü, merakı, heyecanı ve heves potansiyelini ortaya çıkarmak, işlemek öğretmenlerin çabasına, vizyonuna, inancına bağlıdır. Buradan hareketle değerli öğretmenlerimizin sınıf içinde uyguladığı yöntemlerden ve deneyimlerinden yararlanarak okuma başarıları yüksek ülkelerin uyguladığı yöntemleri birleştirmeyi hedefledik. Ülkemiz çocuklarının bu başarıyı sağlamada asla eksik ve yetersiz bir tarafı yoktur. Bu bilinçle bu alandaki başarıyı yükseltme derdini edinmiş öğretmenlerimizle bir arada olup çözüm arayışında olmanın verdiği güçle, ülkemizde örnek olacak bir nitelik taşıyan bu çalışmanın süreç sonunda raporlanarak bu alanda çalışan bilim insanlarına, öğretmenlerimize ve yöneticilerimize yol gösterici olacağını düşünmekteyiz.

Tüm süreci her adımında omuzlayan, deneyimleriyle sürece sağladığı üstün katkı ve çabalarla bu anlamlı görevde emek veren öğretmenlerimiz ve süreci yöneten proje ekibimiz başta olmak üzere, okul müdürlerimize, ilçe milli eğitim yöneticilerine, velilerimize ve en anlamlı çabayı gösteren, bizi her daim heyecanlandıran ve onurlandıran sevgili öğrencilerimize teşekkürlerimle.

Toplumların üzerinde öğretmenin gücüne olan inançla çıktığımız bu yolda önümüzdeki on yıllara tohumlar saçtık. Dileriz ki bu tohumlar filizlenip boy versin, gölgesinde dinlenmek de gönül rahatlığıyla, iç huzuruyla hepimize nasip olsun.

Kutlutekin BAŞ

Mersin İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Temel Yaşam Becerisi: Okuduğunu Anlama

Dr. Öğretim Üyesi Ömer KUTLU
Ankara Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Neslihan Tuğçe ÖZYETER
Kocaeli Üniversitesi

Türkçe Öğretmeni Dilek TOKHAY
Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü

İnsanoğlunun doğada ve toplumda meydana gelen olaylara ve nesnelere anlam verme gücü insanlık tarihi boyunca önemli görülmüştür. Günümüzden milyonlarca yıl önce insanlar anlam verme çabalarını gördükleri ve duydukları üzerinden yapmaya çalışırken, MÖ. 5500 yıl önce yazının bulunmasıyla okudukları, okudukları hakkında konuştukları ve yazdıkları üzerinden de yapmaya çalışmışlardır. Anlamanın ve anlatımın temelini oluşturan bu beceriler önemini günümüze kadar koruyarak sürdürmüştür. Ancak okuduğunu anlama diğer becerilerin temelini oluşturan bir kabul de görmüştür.

Alanyazında okuduğunu anlama, bireylerin yazılı metinlerden anlam çıkarması olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, öğrenciler açısından eğitim yaşantısının önemli bir temel taşıdır. İyi bir okuduğunu anlama yeteneği, öğrencilerin yalnızca okul derslerini değil bir bütün olarak yaşamı da anlamalarını sağlar. Bu durum hem problem çözme, eleştirel düşünme gibi *bilişsel* düşünme yollarının hem özyeterlik, kararlılık, özgüven, güdü gibi *içsel* yolların hem de iletişim kurma, sorumluluk alma, işbirliği gibi *kişilerarası* yolların gelişimine katkıda bulunur.

Ne yazık ki uzun yıllardır okullar okuduğunu anlamayı yalnızca Türkçe derisi için önemli görmektedirler. Oysa bu beceri tüm derslerin başarısı için kritik öneme sahiptir. Öğrencilerin ders kitaplarını ve diğer eğitim materyallerini doğru ve hızlı biçimde anlamalarını sağlayarak sınavlarda ve genel akademik değerlendirmelerde başarılı olmalarını da destekler. Okuduğunu anlama becerisi güçlü bir sınıfın öğretmenleri ders işleme sürecini daha etkili duruma getirir, derslerini daha etkili planlar, öğrencilerin gereksinimlerine uygun bireyselleştirilmiş öğrenme yollarını kullanır. Bu beceriyi geliştirmek için dünyanın her yerinde öğretmenler; metinlerin ön hazırlığına bağlı izlemesini yapar, sözcük dağarcığını genişletir, metnin konusuna, ana düşüncesine dayalı sorular sorar gibi yöntemlerle öğrencilerin okuma becerilerini desteklerler. Bu süreç aynı zamanda öğretmenlerin donanımını geliştirir. Bu durum sonuçta okulun genel eğitim kalitesini yükseltir.

Öğrencinin okuduğunu anlama becerisini geliştirecektir öncelikli ortam okuldur. Okullar öğrencilere farklı metin türleri, çeşitli kaynaklar ve materyaller sunarak, onların okuma becerilerini geliştirebilir ve pekiştirebilir. Ayrıca, okullar, okuma becerilerini özendirmek için kitap okuma saatleri, okuma yarışmaları ve okuma kulüpleri gibi *etkinlikler* ile okuma becerisine katkı sunacak *projeler* düzenleyebilirler. Bu etkinlikler okulların belli bir plan dahilinde kendilerinin yapması ve yerine getirmesi gereken çabalarıdır. Bu yollar süreci daha eğlenceli hale getirerek, öğrencilerde ilgi ve merak uyandırarak onların okuma alışkanlıkları geliştirmelerine ve bu yardımcı olur. Öğrencinin bilgiye erişme ve anlama yeteneği, onların bilinçli kararlar alabilmelerine ve etkin yurttaşlar olabilmelerine olanak tanır. Okuduğunu anlama becerisi gelişmiş bireyler, medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme konularında yetkindirler. Bu durum, toplumsal gelişimi ve demokrasinin güçlenmesini destekler.

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyıl, Toplum 5.0 olarak adlandırılmaktadır. Bu toplum insan odaklı dijital dönüşümü öngören süper akıllı toplum olarak nitelenmektedir. Teknolojik gelişmelerin toplumla bütünleştirilmesini amaçlayan bu model okullardan üst düzey düşünmeye sahip bireylerin yetiştirilmesini beklemektedir. Bugün ülkeler sosyoekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmelerini düşünme becerileri açısından yetkin bireylere sahip olmalarına ve okullardan da bu bireyleri yetiştirecek eğitim ortamlarını düzenlemelerine bağlanmaktadır. Bu nedenle okuduğunu anlama, bilgiye ve bilime dayalı gelişmek isteyen bir toplumun temelini oluşturur.

Türkiye, uluslararası düzeyde gerçekleştirilen PISA ve PIRLS gibi okuma becerilerini belirleme amacını güden sınavlarda ne yazık ki birçok ülkenin gerisinde yer almaktadır. Ulusal düzeyde yapılan ABİDE sınavı ise bu sonuçları desteklemektedir. Okuma başarısı yüksek ülkeler bu başarıyı hem ders öğretim programlarını yapılandırarak hem ders kitaplarındaki metinlerin kalitesini ve ilgi çekiciliğini artırarak hem sınıf içindeki ve evdeki eğitim ortamlarını düzenleyerek hem de üst düzey düşünmeyi destekleyen sorularla yürütülen bir eğitimi önceleyerek başarıyı elde etmektedirler. Bu belirlemeler aynı zamanda donanımlı öğretmenler, donanımlı yöneticiler ve donanımlı akademik destekle birlikte gerçekleştirilmektedir.

Mersin ilinde 2021 yılında başlayan “Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Geliştirilmesi” çalışması bir yandan uluslararası araştırmaların bulgularına bir yandan da ulusal düzeyde 1998 yılından itibaren Dr. Ömer Kutlu tarafından başlatılmış çalışmalara ve araştırmalara dayandırılmıştır. Araştırmacı, okuma başarısını geliştirmeye dayalı modelini öncelikle birçok özel okulda denemiş, arkasından Rize, Kocaeli, Denizli, Artvin, Ankara gibi illerde İl Millî Eğitim Mü-

dürlükleriyle işbirliği içinde yaptığı çalışmalarla modelini gerçekleştirme fırsatı da bulmuştur. Çalışmanın devam eden süreçlerine doktora öğrencilerini de dahil etmiş ve onlarla sürdürdüğü çalışmalar sayesinde, okuduğunu anlama becerisinin bir modele dayandırıldığında kolaylıkla gelişebildiğinin örneklerini kitap, makale, kongre, tez çalışmalarıyla ortaya koymuştur.

“Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Geliştirilmesi” için yapılacak akademik çalışmalarda öğrencilerin sürece etkin katılımının sağlanması önemlidir. Özellikle öğrenciler için düzenlenecek yazar günleri, dergi satışı, müze gezisi, tiyatro izleme vb. etkinlikler ve bunların kitapta yer alan temalarla ilişkileri öğrencilerde okumaya karşı ilgi uyandırmakta, onlarda olumlu tutum geliştirmekte ve okuma merakı uyandırmaktadır. Mersin ili çalışması, öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını, Türkçe ders kitabında yer alan metinlere dayalı yazılmış, üst düzey düşünmeyi gerektiren sorular üzerinden yürütülmüştür. Modelin ayrıntısı kitap içinde yer almaktadır.

Bu çalışmanın devamı konusunda desteğini esirgemeyen Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü yöneticilerine “Üst Düzey Düşünmeye Dayalı Okuma Başarısının Geliştirilmesi” proje ekibi olarak çok teşekkür ederiz. Çalışmanın ana kahramanları, çalışmayı üç yıldır bırakmayan öğretmenlerimiz, kendilerine ne kadar teşekkür etsek az olur. Covid-19 salgını, deprem gibi tüm olumsuz koşullara rağmen çalışmaya etkin katılım gösteren öğrencilerimize içten sevgilerimizi sunuyoruz.

Okuduğunu anlama, birey ve toplum düzeyinde önemli bir role sahiptir. Bilinçli birey sayısını artırarak hem eğitim kalitesine hem de toplumsal ilerlemeye katkıda bulunacağımızı biliyoruz.

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	iv
Yönetici Özeti.....	v
Temel Yaşam Becerisi: Okuduğunu Anlama	vii

1. BÖLÜM GİRİŞ

Okuma Becerisinin İzlenmesi Çalışmaları Ne Anlatıyor?	5
Mersin Çalışması ve Gerekçesi	7
Araştırma Soruları.....	13

2. BÖLÜM YÖNTEM

Araştırmanın Modeli	14
Çalışma Grubu.....	15
Okuduğunu Anlama Becerisini Geliştirmeye Dönük Etkinliklerin Yürütülmesi	19
Öğretmen Eğitimleri	20
Madde Yazma ve Puanlama Anahtarı Hazırlama Çalışmaları	20
Veri Toplama Araçları.....	21
Ön Test, Son Test ve İzleme Testleri.....	21
Dereceli Puanlama Anahtarı.....	22
Öğrenci Hazırlık Yönergesinin Hazırlanması.....	23
Puanlamanın Yapılması	23
Öğrenci Bilgi Anketi	24
Verilerin Toplanması	24
Verilerin Çözümlemesi	24

3. BÖLÜM BULGULAR

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	27
İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Öğrenci Bilgi Anketine Verdikleri Yanıtların Dağılımları.....	27
Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Öğrenci Bilgi Anketine Verdikleri Yanıtların Dağılımları.....	33

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	38
İlkokul 3. Sınıfların Yanıtlarının Dağılımı	39
Ortaokul 5. Sınıfların Yanıtlarının Dağılımı	50
Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	67
Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	71
Beşinci Araştırma Sorusu Bulguları	73
Projeye Katılan Öğrencilerin Proje Hakkındaki Görüşleri	73
Projeye Katılan Öğrenci Velilerinin Proje Hakkındaki Görüşleri	81
Velilerin Proje Hakkındaki Görüşleri	82
Projenin Yürütüldüğü Okullardaki Öğretmenlerin Bazı Demografik Özellikleri ve Proje Hakkındaki Görüşleri	91
Mersin İli Okul Müdürlerinin Proje Hakkındaki Görüşleri	102
Mersin İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin Proje Hakkındaki Görüşleri	107
 Öneriler	 110
 Kaynakça	 120
 Ekler	 126
Ek 1: Örnek Metinler ve Puanlama Anahtarları	127
Ek 2: Çalışmaya Ait Görseller	166
Ek 3: Çalışmanın Uygulama Raporları	202
Ek 4: Proje Günlüğüne Yazılan Öğretmen Görüşleri	222

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye yaşanan değişimler, eğitim sistemlerini etkilemiş ve eğit-sel uygulamaların bu değişimlere uyum sağlayacak bireyler yetiştirmesini kaçırılmaz duruma getirmiştir. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle değişen toplumsal dinamikler, örgün eğitimin öngördüğü insan yeterliklerinin yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır (Kellner, 2002). Toplumlar, değişen sosyoekonomik koşullar ve teknolojiye ilerlemeler nedeniyle üst düzey düşünme becerilerine sahip bireyler yetiştirmek istemektedirler. Yeni çıkan meslekler, yükseköğretimde yeni açılan ön lisans, lisans ve lisansüstü programlar bunun kanıtıdır. Modern dünyanın gereksinimlerine uygun bireyler yetiştirmek için eğitim sistemlerinin tasarımı, bağlantısal bütünsellik içeren bilişsel, içsel ve kişilerarası becerileri kapsayan üst düzey düşünmeye dayalı öğrenme becerilerine büyük önem verilmelidir (Kutlu ve Kula-Kartal, 2018; Kutlu ve Altıntaş, 2021; Kutlu vd., 2024; Marzano, & Heflebower, 2012; Senemoğlu, 2023). Alanyazın üst düzey düşünme becerilerinin sistematik biçimde düzenlenmesini gerektiren yorumlama, yargılama, belirsizlikle başa çıkma, esnek düşünme, açık fikirli olma, eleştirel düşünme, planlama, karar verme, problem çözme, bilgi üretme ve yaratıcı düşünme gibi birçok bilişsel etkinliği kapsadığını belirtmektedir (Akkuş-Çakır ve Senemoğlu, 2016). Sınıf içi öğrenme ortamlarında gereksinim duyulan bu beceriler arasında problem çözme, eleştirel düşünme ile okuma, fen ve matematik okuryazarlığı ön plana çıkmaktadır (OECD, 2018).

Üst düzey düşünme becerilerinin öğretilmesi hem bireysel hem de toplumsal refah açısından büyük önem taşımaktadır. Günümüzde bireyler, ilgi ve yeteneklerine uygun, kendini gerçekleştirebilecekleri bir işe girmenin, saygın bir mesleğe sahip olmanın yanı sıra doğaya ve diğer insanlara saygı göstererek yaşamak, kendi görüşlerini özgürce ifade etmek ve farklı görüşlere hoşgörü göstermek zorundadır. Toplumlar da ekonomik olarak refah içinde yaşamak, katma değeri yüksek ürün ve fikirler geliştirmek ve yeni teknolojiler üretmek istemektedir. Tüm bu süreçlerin başarıyla yürütülebilmesi için bireylerin mevcut bilgi ve becerilerini karşılaştıkları farklı sorunlarda kullanarak bu sorunları çözebilmesi, olayları olduğu gibi kabullenmek yerine eleştirel yaklaşabilmesi ve çeşitli bilişsel, içsel ve kişilerarası